

A maffia új „üzletága”

Kábítózer, csempészet, zsarolás — ezek voltak az olasz maffia hagyományos jövedelmi forrásai. Ma már a kalábriai gengszterfőnök, Don Mommo vezetése alatt kifejlődött egy egészen új üzletág: az emberrablás.

Don Mommot tartják ma a legbefolyásosabb gengszterfőnöknek Kalábriában. A rendőrségi akták szerint kapcsolatban volt ifjú Paul Getty elrablásával. Persze, Don Mommo csak álnév. A rendőri iratokban Girolamo Piro-malli a neve, születési éve 1918, születési helye Kalábria, az olasz csizma sarkában. A maffia itt ugyanolyan intézmény, mint a FIAT Torinóban.

A bünszövetkezet szélénben ismert, köztudott és hagyományos üzletágai e tájon is szerteágazóak: a kis kalábriai vendéglők tulajdonosai „adót” adnak le a maffiának szigorú rendszerességgel, s a maffia egész iparágakat, üzlet-hálózatokat ellenőriz Olaszország déli részén, szervezi a csempészsé és kábítószerezleteket.

Viszonylag új „üzletág” az emberrablás, viszont a zsarolás céljából történő emberrablás éppen az utóbbi években olyan arányokat öltött Olaszországban, hogy már nem csak a szupergazdagok, hanem a jómódú polgárok — orvosok, ügyvédek — is kezdenek távozni az országból, vagy legalább gyermekeiket küldik külföldre. A rendőrség eddig még nem tudta Don Mommóra rábízni az emberrablásban való bünrészeséget, ennek ellenére mindenki tudja, hogy ezen „üzletág” legnagyobbjai közé tartozik. Don Mommo némi szerencsével földmunkásból építési vállalkozóvá küzdötte fel magát.

A kalábriai maffiaboszt, Don Mommot 1956-ban gyilkosságért 12 évre ítélték, 10 évet letöltött a fegyházban. Kettőt egy amnesztia során elengedett az olasz állam-elnök.

Ezen idő óta Girolamo Piro-malli kizárólag a tiszta üzleteknek szenteli magát... A rosariói Ibolya-parton 100 kilométer az ő tulajdona, Rosario és Reggio di Calabria között, a Tyrréni-tengeren, olíva- és mandulaültetvényei vannak.

Ezenkívül, de ezt már egy rendőrtiszt mondja el, Don Mommo jól bevált maffiaszokás szerint az Ibolya-parton fekvő minden ház-, telek- és üzlettulajdonostól „magánadót” szed be — ez a manzette (védelmi adó), a hagyományos maffiazsarolás.

Amikor a 70-es évek elején az olasz kormány elhatározta, hogy az ötödik acélművet Gioia Tauroban építi fel, Don Mommo a 17 ezer lakosú kis fészekben lakott. Megalapította a MAPIR nevű mélyépítési és szállítmányozási vállalatot, kihasználta Rómában levő jó politikai kapcsolatait, és minden építési üzletet meg tudott szerezni. Amikor konkurrens vállalatok olcsóbb árakkal léptek fel, bombabarobbanások vették el kedvüket a további versenytől.

A rendőrség érdeklődése ugrásszerűen emelkedett Don Mommo iránt, amikor villájának módszeres átkutatása során egy alkalommal egy olyan százezer lírást találtak, amely az 1973-ban elrabolt Paul Gettyért fizetett váltásdíjból származott. A római bünyügyi rendőrség maffiológusai szerint más jelek is utalnak arra, hogy Don Mommo részt vett ebben az emberrablásban, sőt, annak fő szervezője volt.

Ismeretes az is, hogy 1975 decemberében a maffia 398 tagja közgyűlésre gyűlt össze Don Mommo vezetése alatt Aspromonte hegyei között, s hogy ezen dolgozták ki részletesen a Gettyit elrablásának stratégiáját. A maffiafőnökök az első emberrablások meglepő eredményeinek hatására elhatározták, hogy ezt az „üzletágat” Kalabriától egészen Észak-Olaszországig terjesztik ki, hiszen ott laknak a legfizetőképesebb olasz iparmágnások, a Milánó—Genova—Torinó háromszögben.

A kalábriaiak megegyeztek a szicíliai „comparik”-kal (vértesszerekkel), hogy a „Tiszteletbéli Társaság”-nak nevezett büntetővetkezetben együttműködnek.

Rövid időn belül már rutín-munka lett az emberrablás. Ka-

lábriában orvosok, ügyvédek, parasztok, kereskedők tűntek el, Rómában és Milánóban gazdag nagyiparosok, sikeres kereskedők, gazdag családból való nők és gyerekek. Az új üzletág felvirágzásával együtt nőttek a váltásdíjak, de a Paul Gettyért kapott nyolcmillió líra e területen is új értékarányokat teremtett.

Reggio-ban minden üzlet-, kocsmá- és vendéglőtulajdonos fizet a maffiának. Nagyon drágán megfizet az, aki nem hajlandó „adóznia”. Úgy járhat, mint a Café Mauro tulajdonosa. Mivel többszöri felszólítás után sem volt hajlandó fizetni, a levegőbe röptették az egész házat.

„Maga mennyit fizet?” — kérdezte a Stern magazin riportere Tito Alberonót, egy vendéglőtulajdonosát. „En nem fizetek — mondja, s halkán hozzátesszi: — Don Mommo családjának tagja vagyok.”

Maga Reggio városa három utcát övezte van osztva, mind egyiknek van egy vezetője. Őt előzetesen értesíteni kell minden rajtutásról, betörésről, emberrablásról. A zsákmány egyharmadát pontosan le kell adni neki. Aki némi pénzt vág zsebre, vagy saját szakállára akar egy vállalkozást végrehajtani, hamarosan kést kap a hátába.

A „főkövetők” — a capi bastonik — a maffiahierarchia fontos láncszemei, akik semmiféle egyéni üzletet nem tölnek. Mert a „Tiszteletreméltó Társaság” közös kasszájának stimellnie kell.

A kiszáradt folyóágyak a 60-as években nagy szerepet játszottak a maffia csempészüzleteiben. Mivel a rendőrség a szicíliai „testvérek” számára már nagyon nehezé tette az üzletet és az életet, a kalábriai menedékhelyen keresztül próbálták kitérni utakon szállítani a csempészarút. A széles kavicságyak, amelyek az év kilenc hónapjában szárazak, Kalabriát kiválóan alkalmassá tették a csempészt cigarettá szállítására és szétosztására. A teherautók egészen közel mehettek a tengerparthoz, ahol a csempészhajók horgonyoztak. Ezért a szolgálatásért a szicíliai „testvérek” kikötői díjakat fizettek a kalábriaiaknak. De rövidesen a kalábriaiak saját kezükbe vették az üzletet.

Maga Gioiosa Ionica is éveken keresztül fontos átrakódóhelyként funkcionált a csempészek számára. Aztán gyökeresen megváltozott a helyzet: a magasan az Aspromonte-hegyekben fekvő helyek közigazgatását is átvette kommunista-szocialista koalíció, s ez hadat üzent a maffia erőinek.

Maga a községi tanácsos vádolta be azt a hét banditát, akik 1976 novemberében a kis falu piacsterén élesre töltött pisztollyal jelentek meg, mert a parasztok nem voltak hajlandók meggyászolni a helyi maffiafőnököt.

Rocco Gatto molnár, akit az egész falu bátor maffia elleni harcosnak tartott, ezúttal is a törvény rendelkezése állt, mint koronatanú, s azonosította a hét maffiatagot. Négy hónappal később a molnár a rendőrség holtan találta: meggyilkolták. Amikor az év végén végül mégis a bíróság elé került a hét bandita, a községi tanácsos és egy polgárokból álló csoport bevonult a tárgyalóterembe, és tüntetett a maffiateror ellen.

Mintegy jelképpé lett annak, hogy országos síkon is más idők járnak már a maffiára, másnap reggel a rendőrség ráarkta a bilincset a legbefolyásosabb 34 kalábriai maffiatagra is. Egy minden apró részletben kidolgozott terv alapján a rendőrség egyazon reggel hatkor emelte ki a gyűlölt a hatalmas főnököket Rómában, Sienában és Reggio di Calabria-ban.

Don Mommot Messinában fogták el, ahol betegnek fektették, s a városi börtönbe szállították. Azzal vádolják, hogy meggyilkoltott egy 17 éves alkalmi tolvajt. A gyilkosság vádjá miatt a „keresztapa” fel van habborodva: „Az eljárás teljes tévedés a bíróság részéről” — nyilatkozta ügyvédje útján. Nagyon remélhető azonban, hogy ő téved.

S. B.

Botár Atrila

Utószüret, seregélyekkel

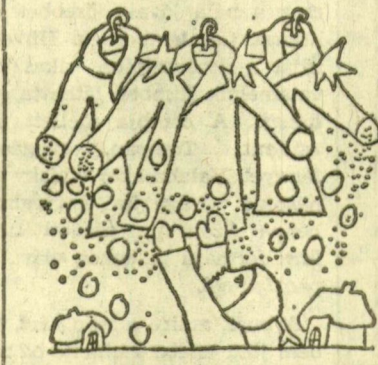
Egy biling sincsen. Hosszú ősz jön. Valamit mondanak a seregélyek, mit lépkedő madárijesztő hallok, hallok, de föl nem érek.

Török a fény. Csitul a murci — szelídülne az ádáz kölyök a fülelő, szíjas, nyers apához. Valamit mondanak a seregélyek. Csak hallgatózom, akár a rögök.

A tenyeremből árva fűrtöt, kínálok áldozatot én. A tágas ég sötét membránján szítal a hang: szegény, ki küldött?

Kórászok a szőlőhegyen: kushadó tőke, gerinc-szakadt venyigék, sorvadt levelek, Magasságos seregély-lárma forgódik s bandákban követ.

Valamit mondanak a seregélyek. (Nincsen biling? Vagy hosszú ősz jön?) Csitul a murci, a kölyök apjában játszik — és már én is nehéz apákban préselődöm.

Négyszázöt acéllemezből

A fénykép a szobrászművészt, Segesdi Györgyöt még alkotásának makettjével, a szegedi árvízi emlékmű pályadíjnyertes alkotásával örökíti meg. Két esztendője, hogy annak a készülő szobornak búvkörében él. Amikor elküldte tervét a pályázatra, talán nem is gondolt arra, micsoda hatalmas és hosszú munka vár rá, ha ő nyeri a megbízatást. Majd egy esztendője már, hogy naponta birkózik a hatalmas méretekkel, a kemény fémmel, a szellem és az anyag műben sűrűsödő ötvözetével. Obudán, a régi felvonógyár megüresedett munkacsarnokaiban hónapok óta formálódnak az árvízi emlékmű elemei, s minden remény megvan arra, hogy 1979. március 12-én, a „nagy víz” centenáriusán felavathassák a hatalmas szoborjelet a szegedi Tisza-parton.

*

Budapesten, a Máglya köz földszinti műterme sajátos ötvözet a műteremnek, a műhelynek és a tervezőirodának. Satupad és tervezőasztal, villanymotor és rajztábla, grafikai terv és ócskavaszok tűnő vaselemek költői rendeltetésében plexiplasztikák, majdani szobrok tervei és számszámok arzenálja: kalapácsok — a nagy méretű fakalapáccsal a fémmegmunkáláshoz szükséges cizellálókalapács —, fogók és gyaluk, ráspolypok és reszelők, mint az orgonásipok, sikkattyúk, pillanatszorítók, kézi fűrészek és lombfűrészek, üvegvasgók, fűrők, vésők, villás- és csillagkulcsok, dornik, kombinált fogók, vinklik, vonalzó, csiszolópapírok, korongok, elektromos fémmegmunkáló masinák, szögek és ragasztók — felsorolni is lehetetlen. A művészi alkotószellem, a precíz mérnöki tervezőmunka és a mesterember elképzelést realitássá teremtő akarata találkozik ebben a műteremben immár húsz esztendője. Ez a műhely is példa arra, hogy Segesdi árvízi emlékműve nem egy ötlet, nem egyszeri kísérlet vagy kirándulás, sem az újszerű anyag, sem a jelképi fogalmazás mód, sem a térformáló plasztika világában. Nagyon is következetes, pontos és egy irányú út kiteljesedésének tűnik a készülő szegedi mű. A lehető legletisztultabb elemekből, az anyag szépségét kihasználó térformálásból,

Petróczi Éva

Decemberi dúdoló

Narancs világít, hull a hó, Nakonxipánban volna jó,

se Mikulás, se Télapó nem jön hozzám, mert messze vagy,

az istengyermekek sírva rúgkapál, áldásra tárult rózsás tenyerét

ökölbezárta már a fagy. Az irgalom tűnékeny, csöpp búzakenyér, foszló karéja egyre vékonyabb.

ter hosszú, két méter széles, bordára felszerelt acéllemezek, nem messze, egy fészker szélárnyékában az ívelt alkotórészeket alakítják.

Segesdi György szinte minden nap kézbe veszi ezeket a szerszámokat, s maga is ott dolgozik társaival a Lajos utcában. Nem panaszként említi, csupán érzékelteti az ilyen egyedi vállalkozások nehézségét akkor, amikor a pathhelyzeteket sorolja: hogy egyszerűen képtelenség hozzájutni finom szemcsés csiszolókorongokhoz, hogy nem férnek el a hatalmas elemekkel a szűk udvarban, hol lesz mód az ívelt formák precíz meghajlításához; hogyan lehet ezeket a sok tonnás részeket Szegedre szállítani, hol kapunk majd olyan darut, mely a tizenkét méter magas főelemet képes megtartani és beemelni?!... Azóta — úgy tudom — a nehézségek jó része megoldódott. Az elképzelések szerint az árvízi emlékmű három részletben kerül majd Szegedre, a jövő év februárjában. A három nagy elemet itt szerelik majd össze, a helyszínen, a gyermekklinika előtti Tisza-parton.

*

A Segesdi György kétszeresen is különös vállalkozás. A száz évvel ezelőtti árvíz szörnyű pusztítása már az akkori idők művészeit sem hagyta nyugodni. Jó néhány ábrázolás született, valamennyi epikus, ábrázoló jellegű munka, melyek az árvíz valóságos képét, a vízbe borított városnegyedeket, a fölbolydult emberi sokaságot mutatják be. Ezzel szemben Segesdi műve összefoglaló jelkép, mely nem ábrázol, hanem kristálytisza szerkezetben, egyértelműen, világosan és félreérthetetlenül plasztikai nyelven summázta szinte jelvényé, amit a víz és ember küzdelméről évszázadok alatt tapasztalhattunk.

Különös vállalkozás a szobrász abból a szempontból is, hogy saját maga vállalkozott ennek az óriási emlékműnek kivitelezésére. Ilyenfajta hatalmas munkára aligha volt példa még hazánkban. Már viccelődünk is azon, hogy ha készen lesz az árvízi emlékmű, a sok-sok szerszám és még több tapasztalat, rutin birtokában Segesdi akár még is alapíthatná a „Fém-térplasztika Kivitelező Rt”-t. E vicc mögött azonban két-éves folyamatos és kemény munka húzódik meg, teli előre nem mérhető nehézségekkel, váratlan buktatókkal, pathhelyzetekkel.

Egy dolog már most bizonyos: Segesdi krómácel emlékműve nemcsak a víz és az ember évezredes küzdelmének lesz művészi jelképe, de az alkotói akarataknak, szobrászi szándékának és a kétkezi munkának is.

TANDI LAJOS

